

RAKU

a szabadság élvezete

a ráérő idő élvezete

by borcsilla

2018. március 4.

A RAKU a **Japánból, a XVI. századi Kiotóból származó** kerámia tárgyakhoz kapcsolódó **készítési eljárás és a kész termékek** összefoglaló neve.

Egy japán fazekas család munkáit jelölte az elnevezés évszázadokon át, mígnem **a ma embere** nemzetiségekre való tekintet nélkül **átvette az alap technikát**, és sikeresen alkalmazza a maga kerámiás tárgyai készítésekor.

Színük és érintésük is meleg, barátságos, harmonikus. Nem makulátlan edények, tele vannak kisebb-nagyobb felületi egyenetlenségekkel, hibákkal, nem kitalált termékek és nem az ipari gyárak meózáson átesett tökéletes tárgyai, hanem **kifinomult** mindennapos vagy különleges használati és dísz tárgyak, amelyek **időtleniséget sugároznak** magukból, **természet közeli hangulatot**, intimitást, **egyszerűséget, és végtelen nyugalmat.**

Egy japán raku kerámiakészítő mester megfogalmazásában:

„Ha el akarsz érni egy bizonyos dolgot, előbb egy bizonyos emberré kell válnod.”

Eredetileg Kiotóban a japán teázási szertartáshoz használatos edények készítéséhez használták a RAKU technikát, ma már nincs olyan kerámiatárgy, ami ne készülhetne ezzel az eljárással.

Az eljárás attól más, hogy a kézzel megformázott kerámiákat nem magas, 990°C-1230°C égetési tartományban égették ki, hanem jóval alacsonyabb hőfokon a kemencékben, és ebből is félidőben kivették a tárgyakat – majd óvatosan vízbe tették, vagy csak hagyták a levegőn kihűlni. Ettől, hogy ideje előtt kivették a kemencéből őket, az edények tárgyak külső felületén érdekes, semmi máshoz nem hasonlítható véletlenszerű mintázat alakult ki, amely egyedivé és megismételhetetlenné tette őket.

Nincs két egyforma raku bögre az óta sem.

A raku tárgyakhoz kapcsolódik egy filozófiai szellemiség is, a zen buddhizmus és erős a kapcsolata a japán teázási szokásokhoz is. *A zen a buddhizmus egyik ága, és mint ilyen, gyökerei mélyen Buddha tanításáig nyúlnak vissza. Az elmúlt évszázadok során a zen meghatározta a japán társadalom alapvető arculatát. Itt és Most, ez az alapelve. Egyesek azt mondják, a zen nem is vallás, hanem filozófia. Mások azt mondják, nem is filozófia, csak világnézet. Megint mások azt mondják, nem ezen kell tűnődni, hanem lótuszülésbe ülni, és lélegezni. A többi jön magától.*

A tárgyak jellegzetessége hogy
egyszeriek, megismételhetetlenek,
letisztultak, művészi megjelenésűek.
Nyugalmat sugároznak,
szépségesek, ösztönös erővel bírnak.

Készítésük izgalmas, **sosem lehet tudni milyen, lesz a végeredmény.**

A raku tárgyakat, **muszáj megfogni**, kézbe venni, megtapogatni – úgy tartják, **meglátjuk benne saját lelkünket** is a benne rejlő őselemek segítségével – amelyek a Föld – Tűz – Levegő és a Víz. Mi köze van az elemeknek a raku tárgyakhoz?

Föld = a raku kerámia (is) ebből készül, földből (agyagból) és fénoxidokból. **Tűz** = segítségével égetik ki a raku termékeket, az agyagot és a mázat rajta. **Levegő** = oxigénszintje alakítja a raku kerámia felületét. **Víz** = segítségével zárul le a raku termék készítési folyamata.

Raku mint technika más néven a gyors égetésű raku, ami szabadon formált, alacsony hőfokon égetett és hirtelen dermedt mázú kerámiát jelent, vagyis alacsony tüzzű, redukációs égetési technika.

A frissen megégetett még izzó állapotú termékek anyaga még vízáteresztő, amikor kivesszük az alacsony hőfokú kemencéből – majd az alkalmazott nyílt tüzzű tovább égetés során, a vízáteresztő repedésekből a máz, (amellyel megfestették égetés előtt), átereszti magát a repedéseken.

Ez a kiszámíthatatlanság lesz a **raku kerámia legfőbb díszítése**. A kemencéből kivett termékeket más-más anyagokkal kezelik tovább, én több felvételt is láttam már erről. Forró izzó állapotukban, újságpapírra, vagy faforgácsra helyezik őket, amely lángot kap a forró edénytől, egy másodlagos égetés keletkezik. Előfordul, hogy földdel teli dézsába teszik, és beborítják földdel a terméket. Mindegyik eljárásnál más lesz a kerámiák külseje.

Az egyik kedvencem a **Raku Horse**, persze, hogy amerikai találmány. A japán raku és az amerikai raku merőben különbözik egymástól. Amíg az első **tradicionális, ősi** és a hagyományokon alapuló **egyszerű eljárást alkalmaz**, addig a másik kísérletezik, és teljesítményt növel.

A Raku Horse, jól értelmezted – Ló Raku (vagy Raku Ló), nemes paripák, lovak sörényéből, vagy farkából vett **lőszórt használ** a kerámiák díszítésére

Ezt borítják a forró, izzó állapotú edénykékre, a szőr megolvad, lefolyik a kerámia oldalán és villámgyorsan beleég a vázákba, kaspókba. Olyan **mesebeli minták születnek** így, amit egy ecsettel festő soha nem tudna megismételni.

A technikától függően, a munkavédelem mindenhol fontos részletkérdés, vastag azbeszt kesztyűkkel, fogókkal dolgoznak ilyenkor az égetők, és szapora léptekkel hozzák-viszik a forró kerámiákat.

Ezekkel az eljárásokkal készített edények, kerámiák nagyon **jellegzetes hangulatúvá** válnak, változó színeket mutatnak, mintha **önálló életet élnének** – igazi **egyéniségekké** válnak. A végeredmény pedig önmagáért beszél. **Méltó dísze** otthonodnak, **kedvenc** ékszered válik belőle, és a teázás élménye **szertartássá** alakul általuk.

Az egyéni alkotások és ez a fajta kézműves kultúra egészséges természetű kerámia tárgyakat hozott létre, a mai 21-ik századi tömegárúk korszakában. A zen alapján a generációkban felhalmozott tapasztalat és bölcsesség túlhaladja az Egyént, magába foglalja az alkotást, a természetből nő ki és hozzá is tartozik.

Felhasznált irodalom:

- Terebess Gábor: A JAPÁN RAKU ÉS AMERIKAI RENESZÁNSZA (*Művészet*, XXIII. évfolyam, 9. szám, 1982. szeptember, 12-14. oldal),
- Kerámia (Japán)A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából,
- Károlyi Ildikó kerámiái. Raku: Az elemek harmóniája
- *Művészeti kislexikon*. Szerk. Végh János. Budapest : Corvina, 2006. Rakukerámia: lásd 186. p., ISBN 963-13-5534-9
- fotók: Internet